

Mediacja w postępowaniu cywilnym – instytucja, procedura i znaczenie

Mediacja jest jedną z alternatywnych metod rozwiązywania sporów, która w ostatnich latach nabrała dużego znaczenia w polskim postępowaniu cywilnym. Uregulowana została w **Kodeksie postępowania cywilnego** (dalej: „k.p.c.”), a jej celem jest umożliwienie stronom wypracowania satysfakcjonującego rozwiązania konfliktu poza tradycyjnym procesem sądowym.

Podstawowe regulacje dotyczące mediacji znajdują się w art. 183¹–183¹⁵ k.p.c. Instytucja ta została wprowadzona do polskiego systemu prawnego w 2005 r., a kolejne nowelizacje poszerzały jej zastosowanie.

Mediacja w postępowaniu cywilnym może być dobrowolna – inicjowana przez strony na podstawie umowy o mediację, sądowa – gdy sąd kieruje sprawę do mediacji, z zachowaniem prawa stron do odmowy udziału.

Mediację prowadzi bezstronny mediator, wybrany przez strony lub wyznaczony przez sąd. Postępowanie mediacyjne charakteryzuje się:

- **poufnością** – mediator i uczestnicy nie mogą ujawniać informacji uzyskanych w toku mediacji (art. 183⁴ § 1 k.p.c.),
- **dobrowolnością** – żadna ze stron nie może być zmuszona do zawarcia ugody,
- **elastycznością** – strony mogą swobodnie kształtować treść ugody, byleby nie była sprzeczna z prawem ani zasadami współżycia społecznego.

W przypadku zawarcia ugody, mediator sporządza protokół, który następnie składany jest w sądzie. Sąd może nadać ugodzie **klausulę wykonalności**, co sprawia, że staje się ona tytułem wykonawczym równym wyrokowi sądowemu.

Mediacja może być stosowana w szerokim zakresie spraw cywilnych, m.in. w:

- sporach o zapłatę,
- sprawach rodzinnych (np. dotyczących kontaktów z dziećmi),

- sprawach gospodarczych,
- konfliktach sąsiedzkich,
- sprawach pracowniczych.

W niektórych przypadkach ustawodawca szczególnie podkreśla jej rolę, np. w sporach gospodarczych czy rodzinnych, gdzie mediacja pozwala nie tylko szybciej zakończyć spór, lecz także zachować relacje między stronami.

Do głównych korzyści mediacji należą oszczędność czasu i kosztów w porównaniu z procesem sądowym, zachowanie kontroli nad wynikiem sporu – strony same decydują o treści ugody, mniejszy formalizm niż w postępowaniu sądowym, możliwość odbudowy relacji między stronami, większa skuteczność ugód – strony chętniej wykonują dobrowolnie wynegocjowane porozumienia.

Zawarcie ugody w toku mediacji i jej zatwierdzenie przez sąd prowadzi do zakończenia postępowania w sprawie. Ugoda taka ma moc prawną wyroku, a w przypadku nadania klauzuli wykonalności – także moc tytułu wykonawczego.

Podsumowując, mediacja w postępowaniu cywilnym stanowi ważne narzędzie, które nie tylko odciąża sądy, lecz przede wszystkim daje stronom szansę na szybsze, tańsze i bardziej satysfakcjonujące rozwiązanie konfliktu. Choć nadal nie jest w pełni rozpowszechniona w praktyce, rosnąca świadomość społeczna i aktywna polityka państwa w zakresie promowania mediacji pozwalają przewidywać, że jej znaczenie w polskim systemie prawnym będzie systematycznie wzrastać.

Opracowała radca prawny

Magdalena Szychta